

LEADER–hanke ”Raumanmeren väkeä”**Lyhytkuvaus**

Hankkeessa käynnistetään Selkämeren kansallispuiston ystäväyhdistyksen kumppanuustoiminta Selkämeren kansallispuiston ylläpidossa ja vierailijoiden palvelemisessa Raumalla. Toimintamallia testataan käytännössä. Aiheina ovat retkeilytuotteet, ruohonjuuritason verkostomarkkinointi, kohteiden kunnostus ja tapahtumat. Paikallistoimijoina ovat ystäväyhdistyksen Rauma-ryhmä ja Pyhäjärvi-instituutti. Yhteistyötahoina ovat Rauman kaupunki, saariston matkailuyrittäjät, yhdistykset ja muut yhteisöt, Metsähallitus sekä kansallispuistossa vierailevat.

Hankeaika

1.4.2016-31.12.2017

Kohdealue

Kohteena on Rauman kaupungin omistama osa Selkämeren kansallispuistosta sekä siihen liittyvä niin ikään Rauman kaupungin omistama, yksityisten alueiden menettelyllä perustettu suojelualue.

Tausta

Rauman kaupungin omistamia ja hallitsemia alueita on liitetty osaksi Selkämeren kansallispuistoa. Lisäksi osa Rauman kaupungin omistamista saarista ja vesialueista on muodostettu suojelualueeksi yksityismaita koskevalla menettelyllä (YSA). Kansallispuistovierailijan retkeilykokonaisuuteen tällä tavoin kuuluvan luonto- ja retkeilyalueen ylläpidosta vastaa Rauman kaupunki.

Selkämeren kansallispuiston ystävät ry on tehnyt kumppanuussopimuksen Rauman kaupungin kanssa. Yhdistys ei ole vain jäseniensä luonto- ja retkeilyseura, vaan yhdistys ottaa vastuuta myös kansallispuiston kehittämisestä ja ylläpidosta. Yhdistys on myös kansallispuistoja valtion mailla ylläpitävän Metsähallituksen kumppani. Kumppanuussopimus toimii hankkeessa keskeisenä työvälineenä: sopimus oikeuttaa yhdistyksen toimimaan Rauman kaupungin omistamalla alueella ja kohteissa sekä antaa pohjan toiminnan jatkuvuudelle hankkeen jälkeen.

Hyödyn saajat

Hanke on yleishyödyllinen. Hankkeen toimenpiteet tarjoavat alueella vieraileville aiempaa runsaammat retkeilypalvelut ja -mahdollisuudet. Vierailijana voi olla kuka tahansa.

Yhteistyö

Hankkeessa toimitaan yhteistyössä Rauman kaupungin, saariston matkailuyrittäjien, yhdistysten ja muiden yhteisöjen, Metsähallituksen sekä kansallispuistossa vierailevien kanssa.

Hankekumppani

Pyhäjärvi-instituutti on hankekumppani, joka tuo toimenpiteisiin meren- ja rantojen suojelun asiantuntijapanosta sisällön tuotannon muodossa. Tämä panos koskee myös kansallispuiston ja merentilan englanninkielistä erityissanastoa. Hankekumppani osallistuu kohdassa d.2 kuvattuihin tapahtumiin sekä kansallispuisto- ja merensuojeluaiheiseen englanninkielen koulutukseen. Lisäksi hankekumppanin tuottamaa aineistoa julkaistaan internetsivustolla, joka palvelee alueella vierailevia.

Hankekumppanin tehtävät on tarkemmin kuvattu alla toimenpiteiden yhteydessä.

Jatkuvuus

Hankkeessa käynnistetään Selkämeren kansallispuiston ystävähdistyksen kumppanuustoiminta Selkämeren kansallispuiston ylläpidossa ja vierailijoiden palvelemisessa Raumalla. Hankkeessa etsitään ja testataan toimintamallit ystävähdistyksen ja Rauman kaupungin kumppanuussopimuksen käytännön toimeenpanoon.

Hankkeen jälkeen toiminta jatkuu käyttäen niitä toimintamalleja, jotka hankkeessa ovat osoittautuneet toimiviksi.

Toimenpiteet

a. Käyttäjälähtöinen tuotekehittely

mitä on tarkoitus tehdä?

Toimenpiteet tarkoittavat tässä harkittuja ja kokeiltuja ehdotuksia omatoimi- tai opastetuista retkistä sekä muunlaisista meriluonnon ja saariston kokemistilanteista.

Tuotekehittämiseen kuuluvat myös informaatiopakettit kohteissa, internetissä tai julkaisuissa.

miksi?

Toimenpiteillä helpotetaan vierailijoiden päätöstä saapua alueelle sekä lisätään retkien ja tapahtumien sisältömahdollisuuksia.

Tulokulma tuotekehittämiseen on alueella vierailevan, joka on kotoisin lähiseudulta, muualta Suomesta tai ulkomailta.

Vierailijoiden määrän odotetaan näin kasvavan.

kuka tekee?

Kunkin toimenpiteen tekijä on ilmaistu ko. toimenpideselostuksen yhteydessä.

riskit?

Haasteena on hankkeen aikataulu tilanteessa, jossa vuodenaikojen vaihtelu määrittää osaa toimenpiteiden ajankohdasta.

Toimenpiteet:**1. meri- ja rantaluontotyöpaja**

- työpajassa ehdotetaan tuotteita meri- ja rantaluonnon esittelyyn suojelun näkökulmasta
- työpajaan kutsutaan Satavesi-ohjelman Selkämeren vesistötyöryhmään kuuluvia asiantuntijoita
- työpajan järjestelyt ovat yhdistyksen vastikkeetonta työtä; työpajaan osallistujien työskentelyä ei tässä lueta hankkeen vastikkeettomaksi työksi

2. uudet tuotteet

- toimenpiteinä ovat ehdotukset ja kokeilu uusista retkeilytuotteista
- toimenpiteet tehdään yhdistyksen vastikkeettomana työnä
- tuotekehittämissä kuullaan muita osallisia kuten yhdistyksiä, yrityksiä, oppilaitoksia ja Rauman kaupungin toimijoita
- kehitetyt tuotteet julkaistaan internetissä ja ne ovat kaikkien käytettävissä
- ehdotukset tehdään ja testataan seuraavista aiheista:

1. Jääretkeily (retkiluistelu, -hiihto, purje- ja muu kelkkailu)
2. Lampaat veneretken kohdeaiheena (laiduntavat lampaat)
3. Työhyvinvointiretki (informaatio osallistujalle, reitti- sekä ohjelmaehdotukset, yöpymis- ja ruokailuvaihtoehdot)
4. Kalastus (jokamiehen kalastusmuodot eri vuodenaikoina, paikkaehdotukset, säännöt)
5. Melonta (melojan ”Sata Saarenrantaa”; omatoimi- ja ryhmämelojille käyntikohteita kartalla ja maastossa sekä leikkimielinen kilpailu internetissä)
6. Omatoimitelttailu (rantautumisehdotukset, säännöt, tukeutuminen palveluihin)
7. Geokätkentä (yhteydet mantereelta saaristotukikohtiin, geokätköjen hakemisen toimintaohje saaristossa, tukeutuminen palveluihin)
8. Extreme (ehdotukset fyysisesti vaativista, seikkailuhenkistä retkeilysuorituksista saaristoympäristössä, tukeutuminen palveluihin)
9. Taide (saaristo- ja meriaiheisen sana- ja kuvataiteen paikat, vesiliikkumisen vaihtoehdot, tukeutuminen palveluihin)
10. Veneen lasku- ja nostoluiskat (sijainti, varustelu, pysäköinti, vesisyvytydet, matka-ajat saaristokohteisiin)
11. Luontotietoretkien kohteet (aiempien luontopolkujen lisäksi uudet paikat)
12. Jokamiehen vesiensuojelu (informaatio ja vesitarkkailu Kylmäpihlajassa)

13. Kulttuuriympäristöretki/majakka (yhteydet mantereelta, tietoaineisto, avoinna olo, palvelut)
14. Kulttuuriympäristöretki/saaristolaiselämä (paikat, yhteydet mantereelta, tietoaineisto, tukeutuminen palveluihin)
15. Sukellus (paikat, ohjeistus, tukeutuminen palveluihin)
16. Lukioluokan meriluontoretki (paikka, yhteydet mantereelta, tietoaineisto, vesitarkkailumalli, tukeutuminen palveluihin)
17. Yläkoululuokan meriluontoretki (paikka, yhteydet mantereelta, tietoaineisto, vesitarkkailumalli, tukeutuminen palveluihin)
18. Sieni- ja marjastusretket (yhteydet, ajankohdat, tietoaineisto)
19. Kaamosretki Vesiluomaan (suojainen vesireitti, varaustupa, sauna, patikointimahdollisuudet)
20. Lähiretki saaristoon ("iltaretki", paikat lähisaarissa Kaskinen ja Pöllä, vesireitit ja matka-ajat, luonto-info)

3. tuotteet ja ulkomaiset vierailijat

- yhdistyksen vastikkeettomana työnä tehdään em. tuotteiden englanninkieliset esitteet internetissä
- toimenpiteenä järjestetään kansallispuisto- ja merentila-aiheinen englanninkielen kurssi, jossa hankekumppani Pyhäjärvi-instituutin tehtävänä on sisältötuotanto ja sen esittäminen yhteistilaisuusosiossa sekä itseopiskeluvaiheen sähköpostiaineiston kommentointi. Tilaisuus, johon kutsutaan kaikkia ja johon mahtuu 20 henkilöä, järjestetään kerran. Aineisto julkaistaan internetissä. Yhteistilaisuuden järjestäminen ja itseopiskeluvaiheen toteuttaminen tehdään yhdistyksen vastikkeettomana työnä.

b. Ruohonjuuritason verkostomarkkinointi

mitä on tarkoitus tehdä?

Toimenpiteet ovat markkinointiviestintää, jossa markkinoinnin sisältöä ovat omatoimiretkelijälle tarkoitetut retkeilytuotteet sekä yleisempi Rauman luonto- ja retkeilyaluetta koskeva tietoaaineisto.

Työvälineinä käytetään kahdessa toimenpiteessä ihmisten kohtaamista tapahtumissa sekä muutoin internetiä ja sosiaalista mediaa. Linkitystä www.selkämeri.fi -sivustolle tarjotaan useiden retkeily-, matkailu-, luonto-, kulttuuri- ym. potentiaalisten vierailijatahojen sivustoille ja kansallispuistojen eurooppalaisten ystäväyhdistysten sivuille. Tietoa internet-sivuston olemassa olosta jaetaan sosiaalisen median avulla. Tämän internet-hakeutumisen vaatimaa työtä ei lueta hankkeen vastikkeettomaan työhön, koska työaikaseuranta on vaikea järjestää.

miksi?

Toimenpiteet täydentävät Rauman kaupungin ja Metsähallituksen tekemää markkinointia ja viestintää. Ruohonjuuritason verkostomarkkinoinnissa käytetään työvälineitä ja menettelyjä, joiden oletetaan ennen kaikkea tavoittavan yksittäisiä vierailijoita ja ryhmiä, ja jotka ovat todennäköisiä retkeily- ja luontoalueen vierailijoita.

Ruohonjuuritason verkostomarkkinoinnissa pyritään yksinkertaiseen esitystapaan. Tulokulma on kohdetta aikaisemmin tuntemattoman.

kuka tekee?

Kunkin toimenpiteen tekijä on ilmaistu ko. toimenpideselostuksen yhteydessä.

riskit?

Eri yhteisöjen yhteistyöhäiriöiden aiheuttamaa riskiä toimenpidetoteutuksille on pyritty hallitsemaan sopimalla niistä osana hankevalmistelua.

Haasteena on vastikkeettoman työpanoksen henkilöresurssien kestävyys tässä toimenpideryhmässä. Toimenpiteet edellyttävät enemmän työpanosta kuin vastikkeettoman työn laskelma osoittaa. Riskiä pyritään hallitsemaan jakamalla vastikkeettoman työn tehtäviä useille henkilöille.

Toimenpiteet:

1. esittelyvideot tuotteista

- esittelyvideot tehdään yhdistyksen vastikkeettomana työnä
- yhdistys julkaisee internet-sivuston, jolla esittelyvideot ovat tuote-esitteiden sekä yleisen aluetta koskevan tietoaaineiston rinnalla
- sivusto on osa Metsähallituksen ylläpitämää selkameri.fi -sivustoa, johon on linkki Rauman kaupungin internetsivuilta; asiasta on olemassa sopimus
- tavoitteena on nopeaan reagointiin kykenevä sivuston ylläpito
- sivustotekniikka teetetään ostopalveluna, kustannusarvio on 2000 euroa

2. yleisöillat talviaikana

- yhdistyksen vastikkeettomana työnä järjestetään projektiaikana kaksi yleisöiltaa, joissa esitellään Rauman saariston retkeilymahdollisuuksia, luontoa ja kulttuuriperintöä

3. kouluopetus

- yhdistyksen vastikkeettomana työnä jaetaan osallistavaa informaatiota raumalaisissa kouluissa
- toimenpide käsittää yhden tapahtuman kahtena lukuvuonna
- toimenpide tehdään yhdessä koulujen opettajien kanssa
- toimenpiteen tarkoituksena on tiedon jakamisen ohella ohjata osallistujia saaristoretkeilyyn ja merensuojeluun
- aineisto julkaistaan internetissä kaikkien käytettäväksi

4. tietoaaineisto

- yhdistyksen vastikkeettomana työnä kootaan aluetta koskevaa luonto- ja kulttuuriperintötietoa, joka julkaistaan internetissä
- kaikille kiinnostuneille varataan mahdollisuus osallistua aineiston kokoamiseen

c. luonnon ja kulttuuriympäristöjen hoito sekä retkeilyreittien ja -tukikohtien parantaminen***mitä on tarkoitus tehdä?***

Hankeessa ennallistetaan tai muulla tavoin parannetaan alueen luonto- ja kulttuuriympäristöjä sekä kunnostetaan retkeilyreittejä ja -tukikohtia.

Toimenpiteet kohdistetaan kuuteen valittuun kohteeseen.

miksi?

Toimenpiteillä korostetaan kohteiden luonto- ja kulttuuriympäristöarvoja siten, että vierailija pystyy ne aiempaa helpommin havaitsemaan. Retkeilyreittien ja -tukikohtien kunnostamisella lisätään niiden käytettävyyttä.

Toimenpiteillä pyritään osaltaan vastaamaan vierailijoiden laatuodotuksiin.

Hankkeessa pyritään kasvattamaan talkootyön määrää, osallistujajoukkoa sekä laajuutta merkittäväksi osaksi alueen luonto- ja retkeilyalueen ylläpitoa.

kuka tekee?

Hoitotoimenpiteet tehdään ostopalvelujen käytön sijaan talkootyönä.

Talkootyön tueksi hankitaan työn ohjausta asiantuntijoilta, minkä työpanoksen ei odoteta aiheuttavan kustannuksia.

riskit?

Maastotöiden vaatavuutta lisää suorituksen ajoittaminen luonnon asettamiin, vuodenvuorokiertoon kytkeytyviin suojelurajoituksiin hankkeessa, jossa on lyhyt toteuttamisaika.

Toimenpiteet:

1. talkootyönä tehtävinä luonnon ja kulttuuriympäristöjen hoitotoimenpiteinä sekä retkeilyreittien ja -tukikohtien parantamistoimenpiteinä ovat:

1. Päiväranta-Pinokari ruovikon niittotalkoot (kolme vaihetta)
2. Kuuskajaskarin linnoitustalkoot (rakenteet, raivaus)
3. Omenapuunmaan-Reksaaren patikka-soutureitin/luontopolun kunnostustalkoot (tukikohtien raivaus, rastitaulu-uudistamiset ja lisäykset)
4. Nurmeksen-Aikonmaan niitty- ja peltokunnostustalkoot (Pinokari-Päiväranta, Vuorisola; mukana laidunnus)
5. Nurmes-Aikonmaan maankohoamisrantapolku-talkoot (suunnittelu ja testaus maastossa, merkitseminen, raivaus, viitoitus)
6. muiden tukikohtien ja patikointireittien täydennysraivaus-, siistimis- ja varustelulisäystalkoot (tukikohdat: Kylmäpihlaja, Pihlus, Pihluksensäikkä; reitit: Nurmes-Aikonmaa, Kuuskajaskari)

d. tapahtumat

mitä on tarkoitus tehdä?

Hankkeessa järjestetään kolme Suomi 100 vuotta -juhlavuosiohjelmaan tarkoitettua tapahtumaa sekä kaksi meren- ja rantojen suojelutapahtumaa.

miksi?

Tapahtumajärjestämisellä saatetaan yleisöä luonnonnähtävyyden ääreen tavalla, joka ei syrjäytä luonnon- ja kulttuuriympäristöarvoja. Tapahtumajärjestämisellä vastataan ilmiöön, jonka mukaan vierailijat odottavat sellaisia luonto- ja kulttuuriympäristöretkiä, joilla on oma erityinen teemansa ja muotonsa.

Vuosi 2017 on Suomi 100 v -juhlavuosi. Hankkeessa tapahtumat kytketään teemavuoteen teemavuosijärjestäjien mahdollistamalla tavalla.

Tapahtumajärjestämisellä testataan yleisön kiinnostuneisuutta juuri valittuihin tapahtumamuotoihin ja -sisältöihin.

kuka tekee?

Kunkin toimenpiteen tekijä on ilmaistu ko. toimenpideselostuksen yhteydessä.

Hankkeen kumppanilla Pyhäjärvi-instituutilla on erityinen rooli kohdan 2 retkien sisällön tuotannossa ja esiintymisessä retkien aikana.

riskit?

Aiotut viisi tapahtumaa ovat kokeilevia ja meriympäristössä tapahtuvia. Haasteena on reagointi erityisolosuhteiden aiheuttamiin yllätyksiin.

Toimenpiteet:

1. Suomi 100 vuotta -juhlavuoden tapahtumat

- yhdistys toteuttaa vastikkeettomana työnä seuraavat tapahtumat osana teemavuoden ohjelmaa
  1. Sata Saarenrantaa -melonta (kaikille suunnattu tapahtuma; melojat käyvät yksittäin tai ryhmässä oman aikataulunsa mukaan melontarasteilla; internetissä ”sähköinen vieraskirja”; tapahtuma on aloitus myöhemminkin käytössä olevalle melontatuotteelle)
  2. Talviretki saareen -yleisötapahtuma (helmikuinen Suomen Luonnon päivä; paikka ja liikkumistapa jääolosuhteiden mukaan)
  3. Meren antimet -yleisötapahtuma (toukokuinen Suomen Luonnon päivä Päivärannassa; aiheena ruoka)

2. yhdistys toteuttaa talkootyönä Meren ja rantojen suojeleu -yleisötapahtumat, joissa Pyhäjärvi-instituutin vastikkeellisena tehtävänä on tapahtumien sisältötuotanto ja esiintyminen. Aiheet ja sisältöä ovat:

- Ensimmäisen retkitapahtuman ensisijaisena aiheena ovat maankohoamisrannat, fladat ja glo-järvet. Esittelyaineistoon sisällytetään informaatiota vedenkierron dynamiikasta, lämpötaloudesta, vesikasvillisuudesta, rehevöitymisprosesseista ja fladojen merkityksestä kalataloudelle. Maankohoamisen geologisesta kuvauksesta huolehtii Selkämeren kansallispuiston ystävät ry muiden yhteistyötahojensa kanssa. Tapahtuma järjestetään hankkeen aikana kerran.
- Toisen retkitapahtuman aiheena on meren tila. Tapahtuman aihepiiriä ovat luonnonkalat ja kalastus sekä merentila Rauman edustalla. Tapahtuma pyritään järjestämään aluksella tai aavan meren äärellä siten, että osallistujilla on mahdollisuus suorittaa vedentilan näytteenottoja ja mittauksia. Tapahtuma järjestetään hankkeen aikana kerran.

Hallinnointi ja kustannukset

Hankkeen hallinnoijana on Selkämeren kansallispuiston ystävät ry. Käytännön toteuttajana on yhdistyksen hallituksen valitsema Rauma-jaosto ja siitä laajennettu verkosto *Rauma-ryhmä*.

Hankkeen aikana järjestetään laaja hankkeeseen kytkeytyvien tahojen informaatio- ja keskustelutapahtuma. Lisäksi hankkeeseen kytkeytyvillä ja yleisöllä on käytössään vuorovaikutteiseen viestintään tarkoitettu sähköpostiosoite pikkuhauru@gmail.com. Hankkeeseen ei perusteta varsinaista ohjausryhmää.

Hanketiedottamista Raumalla ja lähiseudulla toteutetaan paikallismediassa. Tämän tiedottamisen tehoa pyritään voimistamaan ohjelmoitusti erityisen mediakumppanin avulla, vaikka tiedottaminen on avointa, tiedotusvälineitä valikoimatonta. Hanketiedottamista kanavoidaan myös Metsähallituksen kautta.

Yhdistys palkkaa osa-aikaisen työntekijän hallinto- ja taloustehtäviin.

Yhdistys tekee kumppanuussopimuksen Pyhäjärvi-instituutin kanssa hankkeen edellä mainittujen toimenpiteiden toteutuksesta. Instituutti palkkaa sopimuksen mukaan näihin tehtäviin asiantuntijan ja vastaa hänen palkkauskuluistaan ja oheiskuluistaan. Hankkeen tukirahoituksesta siirretään talousarviossa määritetty osuus sitä varten Pyhäjärvi-instituutin käyttöön.

Hankkeen kokonaiskustannus on 30 000 euroa. Kustannusten muodostuminen ja rahoitussuunnitelma on esitetty liitteessä.

Yhteistyötahoja

Rauman kaupunki, jossa mm. saaristoisäntä, matkailuyksikkö, vihertoimi, talotoimi, elinkeinotoimi, viestintä, apulaiskaupunginjohtaja, karttatuotanto, piensatamayksikkö, työsuojelu-toiminta/henkilöstöhallinto
 Pyhäjärvi-instituuttisäätiö
 Saariston pienet matkailuyrittäjät
 Selkämeren vesistöyöryhmä/Satavesi-ohjelma
 Rauman Laitesukeltajat
 Rauman Metsästysseura
 Rauman seudun melojat
 Valtakunnalliset talkoojärjestöt
 Turun yliopisto, opettajakoulutuslaitos
 LEADER Ravakka; ohjaus, osarahoitus
 Metsähallitus
 Lounais-Suomen ELY-keskus
 Satakunnan Museo
 Posiva Oy

Hankeaikana yhteistyötahojen verkostoa pyritään kasvattamaan.